

KOLEGIUM SĘDZIÓW

POLSKIEGO ZWIĄZKU SZACHOWEGO

00-454 WARSZAWA, ul. Czerniakowska 126a

Telefon: (0-22) 841 41 92 Fax/tel: (0-22) 841 94 60

e-mail: pzszech@atomnet.pl oraz a.filipowicz@szachista.com

witryna: <http://www.pzszech.org.pl>

Warszawa, 10 października 2005 r.

KONFERENCJA – SPRAWOZDANIE – BIULETYN

Komunikat organizacyjny

XXI Ogólnopolskiej Konferencji Sędziów Szachowych

Kraków, 12–13 listopada 2005 roku

1. Organizator

Kolegium Sędziów Małopolskiego Związku Szachowego na zlecenie Kolegium Sędziów Polskiego Związku Szachowego

2. Terminarz

- 12 XI 2005 – przyjazd przed południem
- 12 XI 2005 – zebranie Kolegium Sędziów o godz. 10.00
- 12 XI 2005 – rozpoczęcie obrad o godz. 14.00
- 13 XI 2005 – rozpoczęcie obrad o godz. 09.00
- 13 XI 2005 – zakończenie obrad o godz. 13.00

3. Miejsce

Zakwaterowanie, obrady – Hotel "Optima", Kraków, ul. Malborska 65-67. Wyżywienie w Internacie Zespołu Szkół Elektrycznych Nr 1, ul. Kamieńskiego 49 (około 10 min. od hotelu).

4. Warunki uczestnictwa

Koszty: zakwaterowanie i wyżywienie 65 zł za dobę od osoby (zakwaterowanie 40 zł, wyżywienie - 25 zł za dobę od osoby - płatne gotówką w dniu przyjazdu).

5. Plan, tematyka

1. Wybór prowadzącego obrady i protokolantów
2. Zatwierdzenie porządku obrad
3. Powołanie komisji: mandatowej, skrutacyjnej oraz uchwał i wniosków
4. Prezentacja działalności Kolegium Sędziów Małopolskiego Związku Szachowego
5. Sprawozdanie z działalności Kolegium
6. Dyskusja nad sprawozdaniem
7. Sprawozdanie komisji mandatowej
8. Część szkoleniowa, w tym:
 - Zmiany w przepisach gry FIDE i sprawozdawczości
 - Kongres FIDE 2005. Nowości i informacje dla sędziów.
9. Sprawozdanie komisji uchwał i wniosków
10. Podjęcie uchwał
11. Zakończenie Konferencji

6. Postanowienia końcowe

W Konferencji, na prawach delegatów, mogą uczestniczyć wszyscy sędziowie klas: pierwszej, państwowej, FIDE i międzynarodowej, pod warunkiem posiadania licencji sędziowskiej klasy centralnej oraz uregulowania opłaty sędziowskiej za rok 2005.

Zgłoszenia na Konferencję prosimy przysyłać pod adresem: **Zygmunt Ryll, ul. Bukowska 5/53, 32-050 Skawina** lub telefonicznie **tel. (012) 276-19-30** do dnia 25 października br., z podaniem terminów rezerwacji noclegu i wyżywienia.

7. Uwaga

W dniu 11 listopada br. o godz. 11.00 w Krakowie obędzie się zebranie Zarządu PZSzach.

**Przewodniczący Kolegium Sędziów
Polskiego Związku Szachowego**

/-/ dr Andrzej Filipowicz

Sprawozdanie z działalności Kolegium Sędziów PZSzach w okresie od 14 listopada 2004 do 13 listopada 2005 roku

1. Forma pracy Kolegium

Kolegium Sędziów PZSzach pracowało w składzie: przewodniczący Andrzej Filipowicz, członkowie: Andrzej Irlik, Zygmunt Ryll, Janusz Woda, Adam Curyło, Bogdan Obrochta, Zenon Chojnicki.

Decyzje i ustalenia podejmowane były przede wszystkim w drodze elektronicznego głosowania. Kolegium tylko raz zebrało się na spotkaniu w Krakowie, w dniu 6 maja 2005 r.

2. Zebranie Kolegium Sędziów PZSzach

Przyjęto rezygnację IA Janusza Wody z funkcji Członka Kolegium, z uwagi na jego wybór na stanowisko prezesa PZSzach.

Na wniosek przewodniczącego Kolegium, zgodnie z art. 2.6.3. Regulaminu Działania Kolegium Sędziów PZSzach, dokooptowano do składu Kolegium FA Witalisa Sapisa z Pomorza, gdyż rejon Polski Północnej nie był reprezentowany w Kolegium.

Kolegium zatwierdziło rozdział funkcji członków Kolegium:

- zatwierdzanie arbitrów

– IA Andrzej Filipowicz i FA Andrzej Irlik,

- aktywność sędziów

– IA Zenon Chojnicki, który publikuje listy aktywności sędziów w Komunikatach Komisji Ewidencji, Klasyfikacji i Rankingu,

- raporty, sprawozdania sędziowskie

– IA Zenon Chojnicki

- skargi, protesty

- FA Bogdan Obrochta i Adam Curyło

- interpretacja przepisów

- IA Andrzej Filipowicz i IA Zygmunt Ryll,

- programy kojarzenia par

- Adam Curyło

- zmiany w przepisach państwowych i resortowych

- FA Bogdan Obrochta.

- Konferencje i kursy sędziowskie

- IA Zygmunt Ryll i FA Andrzej Irlík

- biuletyny informacyjne

- IA Andrzej Filipowicz

3. Wnioski do FIDE o przyznania sędziowskich tytułów

Złożono wnioski na tytuł Arbitra FIDE dla Andrzeja Irlíka, Waldemara Kopydłowskiego, Franciszka A. Jankowskiego i Bogdana Obrochty. Wszyscy ww. sędziowie otrzymali tytuły FA na Kongresie FIDE w Dreźnie w 2005 roku.

Wniosek na tytuły FA dla Pawła Suwarskiego i Rafała Siwika z poprzedniego Kolegium zostały także pozytywnie rozpatrzone przez FIDE i tytuły zostały nadane. Tytuł FA otrzymał także przed Kongresem FIDE 2005 – Witalis Sapis, którego wniosek był błędnie wypełniony i wymagał wielu korekt.

Kolegium wystąpiło o tytuł Arbitra Klasy Międzynarodowej FIDE dla Witalisa Sapisa.

4. Kurs sędziowski

Kolegium rozpatrywało możliwość organizacji Kursu Sędziowskiego na I klasę i klasę państwową w Wiśle w listopadzie 2005. Niestety z braku odpowiedniej liczby kandydatów trzeba było zrezygnować z przeprowadzenia kursu w tym terminie.

Decyzja o nowym terminie i miejscu przeprowadzenia Kursu zostanie podjęta na konferencji w Krakowie.

5. Nowe Przepisy Gry FIDE

Na Kongresie FIDE w Calvii w 2004 roku dokonano nowelizacji „Przepisów Gry FIDE“, przepisów nadawania tytułów międzynarodowych oraz wprowadzono pewne korekty w obliczeniach rankingowych. Nowe przepisy obowiązują od 1 lipca 2005 roku.

Znowelizowane przepisy zostały przetłumaczone i wydane w maju 2005 roku przez Polski Związek Szachowy w postaci wkładki do Kodeksu Szachowego z 2002 roku (analogiczny format i odpowiednie otwory umożliwiające wymianę nieaktualnych rozdziałów). Na każdej nowej stronie wydrukowany jest „rok 2005“.

Wydrukowane zostały

Przepisy gry FIDE (39 stron).

Zasady przyznawania tytułów międzynarodowych FIDE (42 strony).

System rankingowy FIDE (30 stron).

Wydrukowana wersja zawiera także poprawki i korekty FIDE wniesione w marcu 2005 roku. Oznacza to, że „Przepisy FIDE“, tłumaczone ad hoc, opublikowane w Biuletynie Sędziowskim w 2004 r. i rozdane na Konferencji Sędziowskiej w Krakowie, w listopadzie 2004 roku, są częściowo nieaktualne. Nową wkładkę można nabyć w PZSzach.

W nowych przepisach jest kilka istotnych zmian, ważnych dla zawodników i arbitrow. Mianowicie teraz nie wolno zapisywać posunięcia przed jego wykonaniem. Jest to novum, które ma na celu wyeliminowanie możliwości denerwowania partnera. Mianowicie zdarzały się przypadki, że niektórzy zawodnicy celowo zapisywali słabe posunięcie na blankiecie, szczególnie w niedoczasach. Gdy przeciwnik je ujrział, to natychmiast zaczynał rozważać odpowiedź i nawet cieszył się, że osiągnie przewagę. Wtedy na szachownicy był wykonywany zupełnie inny ruch. Poprzedni został później skreślony na blankiecie, a zapisany właściwy.

Jeszcze inne przypadki miały miejsce na turniejach juniorów. Mianowicie niektórzy trenerzy obserwowali z bliska lub nawet z daleka za

pomocą lornetek zapisane posunięcie i kiwali głową potakująco lub przecząco. Niestety takich przypadków było wiele.

Naturalnie dotyczyło to tylko pewnej grupy zawodników. W wielu innych przypadkach trenerzy nieraz doradzali zawodnikowi, aby nie wykonywał pochopnie posunięcia, tylko najpierw je zapisał, ponownie zastanowił się i dopiero wykonał ruch. Niestety zawodnicy zostali pozbawieni tej możliwości.

W marcu 2005 roku uzupełniono ten przepis uwagą, że w przypadkach reklamacji trzykrotnego pojawienia się tej samej pozycji oraz w przypadku reklamacji reguły 50 posunięć ruch należy zapisać na blankiecie przed jego wykonaniem.

Konsekwencją nie przestrzegania tego przepisu będzie upomnienie przez arbitra, następnie kolejne upomnienie i ewentualnie uznanie partii za przegraną. Warto wiedzieć, że przepis wchodzi w życie natychmiast, a kary powinny być wprowadzane stopniowo. Zawodnicy muszą przywyknąć, szczególnie na niższy szczeblach.

Drugą poważną kwestią jest zakaz bicia króla. Moim zdaniem wprowadzenie takiego przepisu było nielogiczne, gdyż w świetle wielu innych artykułów nie wolno było zostawiać króla pod biciem. Ale jak został wprowadzony, to wynikają z tego odpowiednie konsekwencje, właściwie tylko dla blitzów. Stosowany w Polsce zwyczaj bicia króla i wskazywania w ten sposób na nieprawidłowy ruch przeciwnika przestał być aktualny, mimo że był akceptowany także przez przewodniczącego Komisji Przepisów Gry FIDE.

Na szczęście wprowadzono ułatwienia w przepisach gry szybkiej, co rozciąga się też na blitze. Mianowicie, w zakresie gry szybkiej i błyskawicznej nieprawidłowy ruch jest zakończony z chwilą uruchomienia zegara przeciwnika. Przeciwnik ma prawo reklamowania nieprawidłowego posunięcia do chwili zakończenia własnego ruchu.

Oznacza to, że jeśli zawodnik pobije króla przeciwnika i nie na naciśnięcie zegara, a następnie postawi króla z powrotem na pole i złoży reklamację sędziemu odnośnie nieprawidłowego ruchu przeciwnika, to naturalnie reklamacja jest prawidłowa. Tylko naciśnięcie dźwigni zegara ma przykre konsekwencje, bo wtedy zawodnik bijący króla wykonał nieprawidłowy ruch!

W celu wyeliminowania „elektronicznej pomocy“, wprowadzono surowe przepisy:

- 12.2. (b) *Bezwzględnie zabrania się przynoszenia na salę turniejową telefonów komórkowych oraz innych elektronicznych środków łączności, nie autoryzowanych przez arbitra.*

Jeśli telefon komórkowy zawodnika zadzwoni na sali turniejowej w trakcie gry, to zawodnik przegrywa partię. W takim przypadku sędzia ustala wynik punktowy przeciwnika.

Dotyczy to sytuacji, gdy brak jest tzw. „siły matującej“.

6. Decyzje Kolegium

Sprawa Dolnośląskiego Kolegium Sędziów

Rozpatrywano wniosek Dolnośląskiego Kolegium Sędziów w sprawie kilku arbitrów, podpisany przez przewodniczącego ww. Kolegium Franciszka A. Jankowskiego. Wnosił on o ukaranie IA Czesława Szmigielskiego i Jacka Janickiego za brak sprawozdań z sędziowanych imprez, co spowodowało liczne protesty zawodników, ich rodziców, a także trenerów i działaczy oraz ukaranie Michała Mamczara za podpisanie podsuniętego mu protokołu meczu klasy okręgowej, który nie został rozegrany.

Kolegium Sędziów powołało Zespół orzekający w składzie: Bogdan Obrochta, Andrzej Orlik i Adam Curyło, który orzekł następujące kary

Jacek Janicki – zawieszenie do dnia 31.12.2005 roku
Czesław Szmigielski - zawieszenie do dnia 31.12.2005 roku
Michał Mamczar – nagana

Decyzje Zespołu Orzekającego zatwierdziło Kolegium Sędziów PZSzach w dniu 6 maja 2005 roku w Krakowie. Ww. osoby otrzymały decyzje Kolegium na piśmie (listy polecone).

Kolegium Sędziów było reprezentowane w Krakowie w pełnym składzie i jednogłośnie uznało, że nie złożenie sprawozdania jest jednym z największych przewinień sędziego, gdyż zniechęca uczestników

turnieju do udziału w imprezach danego Organizatora oraz w ogóle do gry w szachy i podnoszenia kwalifikacji. Wynika to z faktu, że wraz ze sprawozdaniem są dołączane wnioski na kategorie stymulujące zawodników do dalszych startów w turniejach.

W przypadku p. Michała Mamczara, wzięto pod uwagę fakt, że winę za zaistniałą sytuację (podsunięcie protokołu do podpisania) ponosili głównie wieloletni działacze szachowi, do których p. Mamczar miał pełne zaufanie.

Nie zmienia to istoty rzeczy, że sędziowie powinni zachowywać szczególną ostrożność przy potwierdzaniu różnych protokołów meczowych.

Sprawa reklamacji Jana Skurskiego

Jan Skurski napisał m.in.: 27 kwietnia 2005 r. grałem partię z mm. Andrzejem Adamskim w ramach XVI Turnieju Klasyfikacyjnego YMCA MASTERS 2005 Warszawa (01-24.04.2005).

Po wykonaniu 18 posunięcia mój przeciwnik zaproponował remis. Gdy na swoim czasie zastanawiałem się nad propozycją, panu Adamskiemu zadzwonił telefon komórkowy, z którym wyszedł na korytarz i przeprowadził rozmowę, co stwierdziłem osobiście, gdyż wyszedłem za nim z sali gry.

Po tym incydencie przestałem interesować się pozycją na szachownicy, gdyż powinienem dostać punkt w świetle obowiązujących przepisów. Wiadomo powszechnie, że każde zadzwonienie telefonu komórkowego na sali gry jest karane utratą punktu (nie upomnieniem).

W tej sytuacji zwróciłem się na swoim czasie (nie wykonując jeszcze żadnego posunięcia) do sędziego rundowego pana Marka Prusa o przyznanie mi punktu. Sędzia jednakże udzielił upomnienia panu A. Adamskiemu i nakazał kontynuowanie partii. Ten werdykt był sprzeczny z moimi przekonaniem i znanymi mi decyzjami arbitrów w innych turniejach, więc zwróciłem się do sędziego głównego pana E. Krysiaka z reklamacją prosząc o osobiste osądzenie incydentu.

Pan Eugeniusz Krysiak prosił o złożenie reklamacji na piśmie, co uczyniłem, i zastrzegł sobie kilka dni na udzielenie odpowiedzi. Sę-

dzia główny spowodował przerwanie partii. Zapisano zużyty czas i pozycję.

Po kilku dniach odebrałem wiadomość SMS od pana Prusa z decyzją sędziego głównego, który zweryfikował wynik partii, jako 1:0 (moja wygrana) i taki rezultat został wpisany do tabeli turniejowej.

Niestety, po kilku dniach, 12 maja, dowiedziałem się o decyzji jury d'appel, do którego odwołał się pan Adamski. Zgodnie z tą decyzją partia winna być kontynuowana bez żadnych konsekwencji, a w przypadku nie wyrażenia na to chęci przez którąkolwiek ze stron, wynik miał zostać zweryfikowany na remis. Podobno pan Adamski nie zgodził się na kontynuowanie partii, zatem dnia 14 maja do tabeli turniejowej został wpisany remis.

Sędzia Marek Prus nie potrafił mi jednoznacznie uzasadnić tego werdyktu. Dlatego zwracam się do Kolegium Sędziów o rozpatrzenie opisanego zdarzenia i wydanie werdyktu.

Werdykt Kolegium Sędziów PZSzach, podjęty w drodze analizy materiałów i dyskusji za pośrednictwem poczty elektronicznej

Kolegium Sędziów uznało reklamację Jan Skurskiego za słuszną. Wyniki partii Jan Skurski – Andrzej Adamski, granej w XVI Turnieju Klasyfikacyjnym YMCA MASTERS 2005 w dniach 01-24.04.2005 w Warszawie, powinien 1-0 (zwycięstwo Jana Skurskiego).

Uzasadnienie

1. Wszystkie partie poddane ocenie rankingowej FIDE muszą być grane zgodnie z „Przepisami gry FIDE” oraz zgodnie z przepisami turniejowymi PZSzach i FIDE.
2. Po wykonaniu 18 posunięcia ww. partii, zgodnie z reklamacją Jana Skurskiego, mm. Andrzej Adamski zaproponował remis, a kiedy Jan Skurski zastanawiał się nad propozycją, Andrzejowi Adamskiemu zadzwonił telefon komórkowy, z którym wyszedł na korytarz i przeprowadził rozmowę. Fakt przeprowadzenia rozmowy nie jest istotny, gdyż zadzwonienie telefonu na sali jest jednoznaczne z zaliczeniem porażki w partii, zgodnie z przepisami FIDE.

Według „Przepisów Gry FIDE” art. 12.2 i art. 13.4 do lipca 2005 jest to korzystanie z niedozwolonej pomocy w trakcie partii, do której zalicza się przede wszystkim telefon komórkowy i wszystkie inne urządzenie elektroniczne. Powoduje to natychmiastową przegraną.

W nowych przepisach FIDE (od 1 VII 2005 r.) zakazane jest nawet wnoszenia telefonu komórkowego na salę (art. 12.2 b), aczkolwiek dopiero zadzwonienie telefonu powoduje natychmiastową przegraną.

3. Decyzja sędziego rundowego Marka Prusa, który udzielił jedynie upomnienia mm. Andrzejowi Adamskiemu i nakazał kontynuowanie partii, była niesłuszna, tym bardziej, że jako sędzia zapowiedział na odprawie technicznej i w trakcie turnieju o konsekwencjach używania telefonu komórkowego w trakcie gry.
4. Decyzja sędziego głównego Eugeniusza Krysiaka, weryfikująca wynik partii jako 1-0 (na korzyść Jana Skurskiego) była właściwa i zgodna z przepisami.
5. W Regulaminie Turnieju nie było sprecyzowane, że odwołanie od decyzji sędziego głównego można składać do Komisji Apelacyjnej. Ponadto Kodeks PZSzach nie przewiduje możliwości powołania Komisji Apelacyjnej na żadnym krajowym turnieju. W związku z tym decyzje takiego ciała nie mają żadnej mocy prawnej. W przypadku przekroczenia tych przepisów, turniej nie mógłby być przedstawiony do oceny rankingowej FIDE.
6. Przewodniczący Komisji Ewidencji, Klasyfikacji i Rankingu PZSzach Zenon Chojnicki był poproszony o weryfikację rezultatu w obliczeniach rankingowych i przesłanie odpowiedniej informacji do FIDE.

7. Wnioski i uchwały Konferencji Sędziowskiej 2004

Przewodniczący Kolegium zaprezentował na Walnym Zjeździe PZszach, w Warszawie 20 listopada 2004 roku najważniejsze wnioski i uchwały Konferencji w Krakowie 2004 roku, które zyskały uznanie delegatów. Zarząd PZSzach także pozytywnie ustosunkował się do wniosków arbitrow.

- *Zlikwidowanie dodatkowych opłat sędziowskich uiszczanych po 31 marca (złożenie wniosku podczas Walnego Zgromadzenia Delegatów PZSzach).*
Wprowadzono zmiany w Komunikacie Finansowym 2005.
- *Uwzględnienie nauczania przepisów gry dzieci na kółkach szachowych*
Wniosek przekazano kilku trenerów na różnych zgrupowaniach.
- *Ustalenie wytycznych odnośnie ustalania miejsc na szachownicach w turniejach drużynowych.*
Sprawa w toku. FIDE zajmuje się obecnie problemem, czy w przypadku uwzględniania na pierwszym miejscu punktów meczowych, należy uwzględniać następnie małe punkty, czy też Buchholz, względnie Berger drużynowy?
- *Uporządkowanie spraw dotyczących sposobu sporządzania zestawień aktywności sędziowskiej - wniosek przekazano do rozpatrzenia Kolegium Sędziów.*
Listy aktywności arbitrow sporządza i publikuje Zenon Chojnicki
- *Popieranie szachistów w plebiscytach na najlepszych sportowców, organizowanych przez media lub instytucje.*
Przekazano do różnych środowisk.
- *Uporządkowanie zakresu obowiązków sędziego i organizatora imprezy w kwestii odprowadzania opłat turniejowych.*
Sprawy w toku.
- *Pisemne informowanie sędziów o ich zawieszeniu.*
Taką procedurę zastosowano już przy wniosku Dolnośląskiego Związku Szachowego oraz w sprawie reklamacji Jana Skurkiego.

BIULETYN NR 1/2005

Treść

- I. XX Ogólnopolska Konferencja Sędziów Szachowych Kraków, 13-14 listopada 2004 roku (protokół)
- II. Oprogramowanie komputerowe wspomagające pracę sędziego.
- III. Sędziowskie dylematy – sytuacje turniejowe.

* * *

I. XX Ogólnopolska Konferencja Sędziów Kraków, 13-14 listopada 2004 roku

PROTOKÓŁ

z XX Ogólnopolskiej Konferencji Sędziów Szachowych

która odbyła się w Krakowie (hotel „OPTIMA”)

w dniach: 13-14 listopada 2004 roku.

Protokołował i opracował Piotr Janik

- Spotkanie rozpoczął Przewodniczący Kolegium PZSzach Tomasz DELEGA, który powitał zebranych i zaproponował na przewodniczącego obrad IA Zygmunta RYLLA. Kandydaturę przyjęto jednogłośnie.
- Przewodniczący Zygmunt RYLL powitał przybyłych, podkreślając obecność IA Tadeusza POPŁAWSKIEGO, uczestnika wszystkich dotychczasowych Konferencji Sędziów PZSzach.

Zaprosił do stołu prezydialnego obecnych na sali członków Zarządu PZSzach Danutę SANETRĘ i Janusza KOWALSKIEGO. Zaproponował na protokolantów Piotra JANIKA i Ryszarda EWERTĄ, co przyjęto jednogłośnie.

- Wiceprezes PZSzach Danuta SANETRA podziękowała ustępującemu Kolegium Sędziów za pracę w mijającej kadencji, podkreśliła dobre przygotowanie sędziów na imprezach centralnych.

- Zebrani zatwierdzili proponowany następujący porządek obrad:
 1. Wybór prowadzącego obrady i protokolantów.
 2. Zatwierdzenie porządku obrad.
 3. Powołanie komisji: mandatowej, skrutacyjnej oraz uchwał i wniosków.
 4. Prezentacja działalności Kolegium Sędziów i Małopolskiego Związku Szachowego.
 5. Sprawozdanie z działalności Kolegium.
 6. Dyskusja nad sprawozdaniem.
 7. Sprawozdanie komisji mandatowej.
 8. Zgłaszanie kandydatur na Przewodniczącego Kolegium.
 9. Prezentacja programów działania przez kandydatów na Przewodniczącego.
 10. Wybory Przewodniczącego Kolegium.
 11. Zgłaszanie kandydatur na Członków Kolegium.
 12. Wybory Członków Kolegium.
 13. Część szkoleniowa obejmująca zmiany w przepisach gry FIDE oraz nowości i informacje dla sędziów z Kongresu FIDE 2004.
 14. Sprawozdanie komisji uchwał i wniosków.
 15. Podjęcie uchwał.
 16. Zakończenie Konferencji.
- Uczestnicy Konferencji wybrali do komisji mandatowej: Pawła SUWALSKIEGO i Bohdana DANISZKOWICZA
 - Do komisji skrutacyjnej: Michała WEJSIGA, Jana ŚWIEBOCKIEGO i Stanisława CICHORZA
 - Do komisji uchwał i wniosków: Mariusza STANASZKA, Ryszarda WIĘCKOWSKIEGO i Franciszka JANKOWSKIEGO

Na wniosek przewodniczącego Zygmunta RYLLA uczczono minutą ciszy pamięć zmarłych w ostatnim okresie sędziów i działaczy szachowych: Edwarda MALINOWSKIEGO, Janusza OSSORYĘ-CIERPICKIEGO i Stanisława ŁOBAZIEWICZA

- Prezes Małopolskiego Związku Szachowego w Krakowie Jan KUSINA w imieniu gospodarzy powitał sędziów zebranych na XX Ogólnopolskiej Konferencji i dokonał krótkiej charakterystyki MZSzach, który liczy 50 klubów i około 1500 zawodników. Zaprezentował główne zadania realizowane przez 15-osobowy skład Zarządu MZSzach.

- Działalność Kolegium Sędziów MZSzach scharakteryzował, pełniący od 1999 r. funkcję Przewodniczącego - arbiter klasy FIDE Andrzej IRLIK. Kolegium działa w składzie:
 - Andrzej IRLIK - przewodniczący
 - Ryszard EWERT - wiceprzewodniczący
 - Stanisław CICHORZ - referat aktywności
 - Marek CZEPIEC - referat wyszkolenia
 - Jerzy KRUPIŃSKI - sekretarz
 - Józef BUJAK - członek Kolegium

W latach 1999-2004 Kolegium przyznało 22 okręgowe licencje sędziowskie. Zorganizowano też 10 seminariów, w których prelegentami byli także sędziowie z innych województw:

- 21.11.1999 w Drogowcu Kraków - kojarzenie par systemem szwajcarskim za pomocą programu SWISSPOL - zajęcia prowadzili: Andrzej IRLIK, Tomasz CZAPLAK i Marek CZEPIEC. Obudowę matematyczno-filozoficzną przedstawił IA Marian BOCHEŃSKI.
- 25.03.2000 w szkole w Staniątkach - obsługa turnieju programem SWISSPOL - prowadzący Andrzej IRLIK
- 5.11.2000 w szkole w Niepołomicach - kojarzenie manualne z użyciem SWISSPOL - prowadzący Andrzej IRLIK
- 9-10.12.2000 w Hotelu „Florian” w Bochni - wykorzystanie programu SWISSPERFECT 98 - prelegenci: Jan ŚWIEBOCKI, Andrzej IRLIK, Bernard KUŚ
- 1.04.2001 w gimnazjum w Niepołomicach - SWISSPERFECT 98 i aktywność sędziowska - prowadzący: Marek CZEPIEC i Marian BOCHEŃSKI
- 28.10.2001 w szkole w Staniątkach - z udziałem Stanisława ŁOBAZIEWICZA - obsługa programu SWISSPERFECT 98 - prowadzący IA Ulrich JAHR
- 5.10.2002 - w Drogowcu Kraków – połączone z kursem AWF Kraków dla trenerów szachowych II klasy - prowadzący IA Andrzej FILIPOWICZ
- 10.2003 - obliczanie rankingu FIDE - prowadzący IA Jacek MATLAK
- 18.04.2004 w szkole w Niepołomicach – komputerowe kojarzenie turniejów drużynowych - prowadzący Piotr JANIK
- 11.11.2004 hotel „Optima” w Krakowie - obliczenia rankingu FIDE, doskonalenie kojarzenia systemem szwajcarskim - prowadzący Jan ŚWIEBOCKI

Małopolskie Kolegium Sędziów dysponuje zakupionymi licencjami programów SWISSPOL oraz SWISSPERFECT, a program SWISSPOL 2003 - jest aktualnie testowany przez. Ryszarda EWERTA. Nakładkę spolszczającą program SWISSPERFECT opracował krakowski informatyk Paweł KRUPIŃSKI. Ocenę aktywności prowadzi Stanisław CICHORZ, który przejął to zadanie po śmierci Mariana BOCHEŃSKIEGO.

Małopolski Związek Szachowy ma 30 aktywnych sędziów: 1 - klasy międzynarodowej, 1 - klasy FIDE, 12 - klasy państwowej, 5 - klasy pierwszej, 5 - klasy drugiej i 6 klasy trzeciej.

Tytuł zasłużonego sędziego mają: Zygmunt RYLL, Ryszard SERWA, Wiesław KASPEREK i Zbigniew SZEWCZYK. Kolegium było organizatorem Ogólnopolskiej Kursokonferencji Sędziów w roku 2003. Bardzo dobrze układa się współpraca Kolegium z Małopolskim Związkiem Szachowym, oraz z przewodniczącym KKiR PZSzach Zenonem CHOJNICKIM.

Przewodniczący poinformował również, iż egzemplarze książki Mariana BOCHEŃSKIEGO „Zarys Historii Struktur Sędziowskich w PZSzach” są jeszcze do nabycia w Antykwariacie Naukowym „Verbum” w Krakowie, ul. Dominikańska 1. Informacje - strona internetowa www.antykwariat-verbum.pl.

- Wiceprezes PZSzach Danuta SANETRA, uzupełniła wypowiedź w zakresie działalności Małopolskiego Związku Szachowego, wyróżniając postać Stanisława TURECKIEGO, działacza szachowego i przyjaciela dzieci, prowadzącego Kadre Wojewódzką Młodzików. Poinformowała, że w Małopolsce równoległe z Kadrami działa Małopolska Akademia Szachowa.
- Kolegium wyróżniło honorowym tytułem „Zasłużonego Sędziego Szachowego”, dyplomem i statuetką „złotego konia szachowego” następujących sędziów:
 - Jan HELIOSZ
 - Tadeusz HONZA
 - Edward JAWORSKI
 - Jan JOŃCZYK
 - Wiesław KASPEREK

- Alojzy PŁONKA
- Stanisław SZELĄG
- Zbigniew SZEWCZYK
- Zygmunt ŚMIAŁEK
- Zygmunt WIELECKI

Wyróżnienie przyznawane zostało po raz trzeci, a spośród dwudziestu uprzednio wyróżnionych żyje 19 osób.

- W imieniu Kolegium Sędziów Tomasz DELEGA przedłożył sprawozdanie z działalności Kolegium Sędziów PZSzach za okres od 17 XI 2003 do 12 XI 2004. Omówił skład Kolegium (Tomasz DELEGA, Andrzej FILIPOWICZ, Zygmunt RYLL, Bohdan DANISZKOWICZ, Paweł SUWARSKI, Jan FRANKIEWICZ i Ulrich JAHR), ogólną działalność i wykonanie uchwał konferencji w Krakowie w 2003 i Ciechocinku 2002. Życzył swoim następcom sukcesów oraz satysfakcji z wykonywanej pracy.
- Wiceprezes Janusz KOWALSKI w imieniu Polskiego Związku Szachowego podziękował ustępującemu Kolegium i jego przewodniczącemu za duży wkład pracy, wyrażając szacunek i podziw, iż w dobie gospodarki rynkowej znajdują się zapaleńcy, którzy z takim oddaniem społecznie wykonują swoje obowiązki.
- Jan HELIOSZ, który w imieniu własnym i wyróżnionych tytułem „Zasłużonego Sędziego”, złożył podziękowanie za przyznany tytuł i przyrzeczenie dalszej pracy popularyzującej sport szachowy. Przedstawił również zarys swojej działalności w rybnickim środowisku szachowym, oraz zaapelował o popularyzację szachów wśród nauczycieli.
- Janusz WODA wystąpił z zapytaniem, czy wysokość opłat za licencje sędziowskie była konsultowana przez PZSzach z Kolegium Sędziów? Tomasz DELEGA stwierdził, iż był przeciwnikiem podwyżki, jednak Zarząd PZSzach przeforsował komunikat finansowy, który te podwyżki zawierał. Udało się natomiast zachować stały poziom stawek sędziowskich.
- Janusz WODA wystąpił z propozycją złożenia wniosku do Walnego Zgromadzenia Delegatów PZSzach o wyeliminowanie nadmiernej, nieuzasadnionej podwyżki kosztów licencji sędziowskich

(w ostatnim roku o 43%-46%, przy inflacji rządu 3%), oraz o wyeliminowanie „kary” w postaci wyższych składek (75.- zł), gdy opłaty za licencje sędziowskie zostaną wniesione po 31 marca danego roku. Ponadto w imieniu WZSzach i działaczy wielkopolskich podziękował za wkład pracy ustępującemu z funkcji Przewodniczącego Tomaszowi DELEDZE. Do podziękowań tych dołączyli pozostali uczestnicy Konferencji.

- Ryszard WIĘCKOWSKI podkreślił wartość pracy Tomasza DELEGI, określając czas poświęcony na pełnienie funkcji przewodniczącego Kolegium, jako pracę na pół etatu. Zaapelował, aby nowy przewodniczący mógł liczyć na pomoc i współpracę całego środowiska. Nawiązując do wypowiedzi Janusza WODY, zakwestionował nie wysokość, ale zasadność pobierania opłat za licencję sędziowską przez Polski Związek Szachowy. Stwierdził, że opłata jest pobierana bezprawnie.
- Paweł SUWARSKI w imieniu komisji mandatowej poinformował, iż wydano 41 mandatów i uchwały zebrania są ważne.
- Michał WEJSIG wystąpił z wnioskiem ustalenie przez zebranych sposobu głosowania, w przypadku gdyby wybory na przewodniczącego i do Kolegium były przy minimalnych ilościach kandydatów (np. jedna kandydatura na przewodniczącego). Zebrani przegłosowali wniosek, aby wybór był zawsze tajny.
- Na przewodniczącego Kolegium zgłoszono kandydatury:
 - Andrzej FILIPOWICZ (zgłaszający Jan ŚWIEBOCKI) - zgodził się kandydować,
 - Andrzej IRLIK (zgłaszający Marek CZEPIEC) - nie zgodził się kandydować,
 - Zygmunt RYLL (zgłaszający Jan ZAPAŁA) - nie zgodził się kandydować,
 - Janusz WODA (zgłaszający Marek CZEPIEC) - nie zgodził się kandydować,
 - Ryszard WIĘCKOWSKI (zgłaszający Jan ZAPAŁA) - nie zgodził się kandydować,
 - Marek CZEPIEC (zgłaszający Edward EWERT) - zgodził się kandydować.

Po zamknięciu listy kandydatów, przystąpiono do prezentacji:

- Marek CZEPIEC zaprezentował swą dotychczasową 12-letnią pracę na terenie Małopolskiego Związku Szachowego oraz sędziowanie imprez na szczeblu ogólnokrajowym. Stwierdził, iż nad wizją pracy jako Przewodniczący będzie się zastanawiał dopiero po wyborze.
- Andrzej FILIPOWICZ, po krótkim przedstawieniu swej wieloletniej pracy dla szachów z podkreśleniem działalności na szczeblu międzynarodowym (sędziowanie turniejów strefowych, meczów o MŚ Kasparow - Kramnik, Kramik - Leko i MŚ oraz ME w różnych grupach wiekowych) zadeklarował chęć pracy nad podnoszeniem autorytetu sędziego szachowego, promocją polskich sędziów na arenie międzynarodowej, udoskonalaniem regulaminów w celu eliminowania ewentualnych konfliktów na linii „zawodnik-sędzia-organizator”. Ponadto zwrócił uwagę sędziów na wyzwanie, jakim jest prowadzenie turniejów rozgrywanych przez Internet, oraz na potrzebę udostępnienia sprawniejszych programów sędziowskich.
- Przewodniczący komisji mandatowej uwzględnił dojeżdżających delegatów i stwierdził, że mandat otrzymały 43 osoby, które uczestniczyły głosowaniu, uczestniczyli wszyscy 43 uprawnieni delegaci. Przewodniczący komisji skrutacyjnej Michał WEJSIG przedstawił wyniki głosowania:
 - głosów ważnych - 42
 - głosów nieważnych - 1
 - głosów przy skreśleniu obydwu kandydatów - 1
 - Marek CZEPIEC - 5 głosów
 - Andrzej FILIPOWICZ - 36 głosów
- Nowym przewodniczącym Kolegium Sędziów został dr Andrzej FILIPOWICZ. Dziękując zebranych za zaufanie, wybrany przewodniczący oświadczył, że uważa za mało elegancki zwyczaj zgłaszania przez przewodniczącego całego zespołu kandydatów do współpracy w Kolegium. W tej sytuacji zaproponował tylko jednego kandydata na członka kolejnej kadencji Kolegium Sędziów, mianowicie Zygmunta Rylla. Zadeklarował, iż będzie kontynuował pracę zapoczątkowaną przez Tomasza DELEGĘ, podziękował też ustępującemu przewodniczącemu Kolegium Sędziów za wysiłek w mijającej kadencji. Podkreślił, iż bardzo cenił sobie współ-

- pracę z Tomaszem DELEGA.
- Ustępujący z funkcji Tomasz DELEGA - serdecznie pogratulował wyboru dr Andrzejowi FILIPOWICZOWI i złożył życzenia owocnej realizacji zamierzeń.
 - Przewodniczący zebrania Zygmunt RYLL otworzył zgłaszanie kandydatów na członków Kolegium Sędziów. Zgłoszono następujące kandydatury:
 - Andrzej IRLIK (zgłaszający Jan KUSINA) - zgodził się kandydować
 - Zygmunt RYLL (zgłaszający Andrzej FILIPOWICZ) - zgodził się kandydować
 - Tadeusz POPŁAWSKI (zgłaszający Jan GÓRSKI) - zgodził się kandydować
 - Bogdan OBROCHTA (zgłaszający Janusz KOWALSKI) - zgodził się kandydować
 - Zenon CHOJNICKI (zgłaszający Władysław WINIARCZYK) - zgodził się kandydować
 - Rafał SIWIK (zgłaszający Barbara RYSZKIEWICZ) - zgodził się kandydować
 - Hieronim HALAMUS (zgłaszający Jerzy JOŃCZYK) - nie zgodził się kandydować
 - Janusz WODA (zgłaszający Stefan POLNY) - zgodził się kandydować
 - Adam CURYŁO (zgłaszający Tomasz DELEGA) - zgodził się kandydować
 - Piotr JANIK (zgłaszający Marek CZEPIEC) - nie zgodził się kandydować

Po zamknięciu listy kandydatów, nastąpiła ich prezentacja:

- Zenon CHOJNICKI - jest sędzią od 15 lat, prowadził mistrzostwa Polski zarówno drużynowe jak i indywidualne. Pełni również funkcję Przewodniczącego Komisji Klasyfikacji i Rankingu PZSzach. Zaznaczył, że obecnie aż 80% sędziów nie potrafi prawidłowo wypełniać sprawozdań turniejowych.
- Adam CURYŁO - sędzia klasy państwowej, prowadzi dużo turniejów na terenie Śląska (m.in. II ligę seniorów). Jako programista komputerowy jest twórcą programu SWISSPOL 2003. Swoje doświadczenie informatyczne chciałby wykorzystać w pracy w Kole-

- gium Sędziów.
- Andrzej IRLIK - sędzia klasy FIDE, nauczyciel, trener szachowy. Przewodniczący Kolegium Sędziów Małopolskiego Związku Szachowego od 1999 roku. Sędzia główny Festiwalu Cracovia, Mistrzostw Polski Juniorów do 16 i 18 lat, II ligi seniorów.
 - Bogdan OBROCHTA - sędzia klasy państwowej ze Śląska. Wielokrotni sędziował w Mistrzostwach Polski różnych szczebli jako asystent.
 - Tadeusz POPŁAWSKI - sędzia od 1974 roku, od 1978 arbiter klasy państwowej, od 1989 klasy międzynarodowej. Sędziował kilkanaście turniejów międzynarodowych, m.in. Lublin, Nałęczów, II ligi seniorów i juniorów. Jest prezesem KS Start Lublin. W Zarządzie Lubelskiego Związku Szachowego od 1974 roku.
 - Zygmunt RYLL - sędzia klasy międzynarodowej, zadeklarował gotowość dalszej pracy dla szachów w Polsce.
 - Rafał SIWIK - sędzia od 18 roku życia, zamierza wdrażać nowe projekty m.in. wprowadzić tytuł młodzieżowego sędziego oraz nowe systemy rozgrywek.
 - Janusz WODA - sędzia klasy międzynarodowej, prowadził ponad 300 turniejów, w tym Międzynarodowy Festiwal Szachowy w Poznaniu. Prezes Wielkopolskiego Związku Szachowego przez kilka kadencji. Autor wielu regulaminów, z zawodu matematyk.

W głosowaniu uczestniczyły 43 osoby. Po podliczeniu głosów, przewodniczący komisji skrutacyjnej Michał WEJSIG przedstawił wyniki głosowania:

- głosów ważnych - 43
- Andrzej IRLIK - 39 głosów
- Zygmunt RYLL - 38 głosów
- Janusz WODA - 35 głosów
- Adam CURYŁO - 34 głosów
- Bogdan OBROCHTA - 33 głosy
- Zenon CHOJNICKI - 32 głosy
- Tadeusz POPŁAWSKI - 20 głosów
- Rafał SIWIK - 13 głosów

W skład nowego Kolegium Sędziów weszli:

Andrzej IRLIK, Zygmunt RYLL, Janusz WODA, Adam CURYŁO, Bogdan OBROCHTA, Zenon CHOJNICKI.

- W dalszej części dyskusji Ryszard EWERT zwrócił uwagę na plebiscyty w prasie sportowej na najpopularniejszego sportowca. Zasugerował wspieranie szachistów w plebiscytach, gdyż podnosi to rangę szachów, jako pełnoprawnej dyscypliny sportowej.
- Andrzej FILIPOWICZ poruszył kwestię zmian w przepisach na przestrzeni lat. Powoduje to trudności, zwłaszcza dla sędziów starszych którzy nie zawsze są w stanie przyswoić każdą modyfikację. Zaapelował, aby sędziowie przed zawodami czytali aktualne przepisy i byli na bieżąco ze zmianami. Sugerował taką konstrukcję regulaminów przed turniejem, aby wyeliminować ewentualne podstawy konfliktów. Zwrócił uwagę, iż zbyt surowe przestrzeganie przepisów kłóci się z istotą sędziowania. Zalecił też, aby sędziować turnieje dla początkujących, gdyż stwarzają oni problemy które należą do podstaw przepisów gry. Ponadto zauważył, iż sędziowie główni powinni być obecni na sali gry, i nie ograniczali swojej działalności do wypełniania dokumentów w pokoju sędziowskim. Zwrócił się z apelem o dzielenie się z Kolegium ciekawymi przypadkami sędziowskimi, których analiza byłaby pożyteczna dla całego środowiska.
- Ryszard WIĘCKOWSKI przypomniał o zgłaszaniu wniosków do właściwej komisji (ze względu na niską ich liczbę).
- Mariusz STANASZEK zaapelował, aby w procesie szkolenia dzieci położyć większy nacisk na naukę przepisów. Stwierdził, iż zdecydowana większość dzieci nie potrafi np. złożyć prawidłowej reklamacji.
- Janusz WODA stwierdził, iż w dokumentach Resortu nie ma żadnych materiałów dotyczących wnoszenia opłat sędziowskich. Licencje powinny być (do wyboru) okresowe albo dożywotnie, pierwsza stawka mogłaby być preferencyjna. Ponadto Janusz WODA postawił wniosek, aby sprecyzować kryteria ustalania kolejności końcowej na szachownicach w zawodach drużynowych.

- Stefan HAŁUBEK zwrócił uwagę, iż Komisja Klasyfikacji i Rankingu nie powinna upominać sędziów za brak opłat turniejowych, gdyż te leżą w gestii organizatora. Złożył też wiosek, by sędzia mógł wysyłać tylko jedno sprawozdanie sędziowskie na „zbiorczy” adres z uwagą, że sprawozdanie powinno być uwzględniane przy ocenie aktywności.
- Jan KUSINA odniósł się do tematu opłat sędziowskich - w Małopolskim Związku Szachowym wszystkie wpływy z tego tytułu są w dyspozycji Kolegium Sędziów. Ogólnie nie są to duże kwoty, więc dodatkowe obniżenie opłat okręgowych dodatkowo uszczupliłoby budżet Kolegium - z którego przecież korzysta całe lokalne środowisko sędziowskie.
- Bogdan OBROCHTA zaproponował, aby ocenę aktywności sporządzać wyłącznie na podstawie komunikatów Komisji Klasyfikacji i Rankingu, jako miarodajnego źródła, do którego i tak spływają wszystkie sprawozdania.
- Zygmunt RYLL poddał w wątpliwość sens prowadzenia klasyfikacji aktywności sędziowskiej w ogóle.
- Zbigniew CZAJKA zwrócił uwagę, że niekiedy sędziowie karzą dzieci, które nie potrafią prowadzić zapisów partii odebraniem czasu do namysłu. Sytuacja taka budzi wątpliwości, czasami decyzja sędziego zaskakuje niemile rodziców. Zadał też pytanie, kto ponosi odpowiedzialność za zdrowie zawodników podczas turnieju, oraz kto ma weryfikować zdolność zawodników do gry.
- Jan HELIOSZ zapytał, odnośnie opłat za licencję sędziowską, w jaki sposób jest dokumentowane wniesienie opłaty? Zasugerował wprowadzenie znaczków stanowiących potwierdzenie wykupienia licencji. Przekazał także prośbę zawieszoną sędziny Haliny FOJCIK, aby informacje o zawieszeniu przysyłać zainteresowanym arbitrom na piśmie, wraz z wyszczególnieniem, kto, za co i na jak długo jest zawieszony.
- Janusz WODA udzielił odpowiedzi w kwestii potwierdzenia wniesienia opłaty licencyjnej - wystarczy pieczętka przewodniczącego Kolegium Sędziów w dokumencie licencyjnym. Lista sędziów li-

- cencjonowanych znajduje się w Internecie.
- Władysław WINIARCZYK zadał pytanie, czy ważna jest klasa okręgowa uzyskana w egzaminie złożonym poza macierzystym związkiem wojewódzkim.
 - Zygmunt RYLL odpowiedział, iż klasy okręgowe nadaje wyłącznie okręg, do którego należy dany sędzia. Opisał sytuację z ubiegłego roku, kiedy macierzysty okręg nie zatwierdził sędziemu klasy uzyskanej poza jego województwem.
 - Marek CZEPIEC, w nawiązaniu do wyborów przewodniczącego Kolegium Sędziów, stwierdził, że uzyskał więcej głosów niż mógł się wcześniej spodziewać. Następnie pogratulował Andrzejowi FILIPOWICZOWI i dodał, że ma nadzieję, iż będzie mógł pogratulować mu również udanej kadencji za 4 lata.
 - Andrzej FILIPOWICZ wyraził zadowolenie, iż nie był jedynym kandydatem do godności Przewodniczącego Kolegium Sędziów. Stwierdził, iż nie traktuje wyniku głosowania w kategoriach zwycięstwa lub klęski kogokolwiek.
 - Tomasz DELEGA zdał relację z Kongresu FIDE w Calvii, gdzie przebywał jako delegat reprezentujący Polskę. Opisał rozmach organizacyjny XXXVI Olimpiady Szachowej, podkreślając nadzwyczajne środki bezpieczeństwa podjęte w związku z imprezą. Kongres FIDE odbywał się bez obecności prezydenta Kirsana Iljumżinowa, który pojawił się jedynie na zakończeniu. Materiały z Kongresu to gruba sterta dokumentów. Wprowadzono sporo zmian, również w przepisach gry FIDE, co może spowodować konieczność wydania nowego kodeksu szachowego.

Inne zmiany dotyczą zasad nadawania tytułów międzynarodowych, obliczania rankingu FIDE, kojarzenia systemem szwajcarskim, przepisów antydopingowych, komisji sędziowskiej i sprzętu szachowego. Po wystąpieniu kol. Tomasza DELEGI, przewodniczący zebrania Zygmunt RYLL zakończył pierwszy dzień obrad.

- W drugim dniu obrad dr Andrzej FILIPOWICZ omówił zmiany w przepisach FIDE wprowadzone na Kongresie 2004 r. Zademonstrował też zebranym nowy zegar elektroniczny DGT XL, udoskonalony, z zaprogramowanymi nowymi tempami gry i z większym

wyświetlaczem.

Przy omawianiu nowych przepisów gry Andrzej FILIPOWICZ omówił przede wszystkim artykuły, które uległy zmianie. Żywe dyskusje na sali wzbudziły kwestie: bicia króla w partii błyskawicznej, zakazu zapisywania posunięcia przed jego wykonaniem, wpływu elektronicznego pomiaru czasu, reklamacji remisu w szybkim finiszu (czy zawodnik domagający się remisu na podstawie art. 10.2. może partię wygrać), używania telefonów komórkowych na sali gry, rozmów pomiędzy zawodnikami oraz opuszczania sali gry. Udział w dyskusji brali: Rafał SIWIK, Janusz WODA, Zbigniew CZAJKA, Jan ZAPAŁA, Tadeusz SZAFRANIEC, Tomasz DELEGA, Ryszard WIĘCKOWSKI.

Następnie Andrzej FILIPOWICZ poruszył kwestię stosunków międzynarodowych na płaszczyźnie sędziowskiej, przywołując przykład kontaktów z federacją niemiecką. Zwrócił także uwagę na konieczność propagowania szachów, uatrakcyjniania i czynienia ich bardziej medialnymi - środkiem może być tutaj specjalnie dobrany system rozgrywek, oraz zapraszanie na zawody ludzi wpływowych (umożliwianie im np. wykonania pierwszego ruchu na szachownicy).

- Jan KUSINA poruszył kwestię nawiązywania kontaktów międzynarodowych przez Małopolski Związek Szachowy (gra drużyn słowackich w lidze małopolskiej).
- Zbigniew CZAJKA zwrócił uwagę na dziedzinę kompozycji szachowej i sędziowania zawodów w tym zakresie.
- Przewodniczący Komisji Uchwał i Wniosków Mariusz STANASZEK przedstawił kolejne pozycje do głosowania:
 - Zlikwidowanie dodatkowych opłat sędziowskich uiszczanych po 31 marca (złożenie wniosku podczas Walnego Zgromadzenia Delegatów PZSzach) - wniosek przeszedł.
 - Uwzględnienie nauczania przepisów gry dzieci na kółkach szachowych - wniosek przeszedł.
 - Ustalenie wytycznych odnośnie ustalania miejsc na szachownicach w turniejach drużynowych - wniosek przeszedł.
 - Uporządkowanie spraw dotyczących sposobu sporządzania zestawień aktywności sędziowskiej - wniosek przekazano do rozpa-

- trzenia Kolegium Sędziów.
- Popieranie szachistów w plebiscytach na najlepszych sportowców - wniosek przeszedł.
 - Uporządkowanie zakresu obowiązków sędziego i organizatora imprezy w kwestii odprowadzania opłat turniejowych - wniosek przeszedł.
 - Pisemne informowanie sędziów o ich zawieszeniu - wniosek przeszedł.
 - Przewodniczący Kolegium Sędziów Andrzej FILIPOWICZ zakończył obrady, podziękował Zygmunтови RYLLOWI za prowadzenie zebrania, oraz MZ Szachowemu, na ręce prezesów Jana KUSINY i Andrzeja IRLIKA, za bardzo dobrą organizację i stworzenie miłej atmosfery podczas Konferencji.

II. Oprogramowanie komputerowe wspomagające pracę sędziego.

Autor Adam Curyło

Sposoby zabezpieczenia danych turniejowych przed zdarzeniami losowymi podczas prowadzenia turnieju

W ostatnich latach rozwój informatyki i postęp technologiczny umożliwiły sędziom korzystanie z oprogramowania na PC, które w znaczny sposób ułatwiło prowadzenie dużych imprez szachowych, oraz wyeliminowało wiele błędów popełnianych przez sędziów tworzących listę zawodników, kojarzących pary, oraz obliczających wyniki zawodników.

Można nawet pokusić się o stwierdzenie, że przeprowadzenie niektórych imprez stało się wręcz niemożliwe bez wspomaganie ze strony programów komputerowych (przynajmniej w tak krótkim czasie). Jednak musimy pamiętać, iż zgodnie z statutem sędziego szachowego art. 4.4 (b) „*Sędzia główny odpowiada za prawidłowe prowadzenie zawodów i informacje o rezultatach sportowych*”, co oznacza również, iż odpowiada za zgodność z przepisami i prawidłowość wyników i tabel wygenerowanych przez oprogramowanie wspomagające pracę sędziego.

Programy sędziowskie nie służą do wyręczania sędziego z podejmowanych decyzji i obowiązków, lecz mają charakter tylko i wyłącznie informacyjny i jedynie ułatwiają pracę sędziów. Dlatego też używanie programów nie zwalnia sędziego ze znajomości przepisów, umiejętności kojarzenia systemem szwajcarskim lub kołowym, czy też obliczania punktacji pomocniczej lub rankingu.

Programy sędziowskie używane w Polsce (tj. SwissPol 2003 i SwissPerfect) mają szereg opcji i narzędzi umożliwiających zweryfikowanie danych pod względem poprawności wprowadzenia do programu, kojarzenia par, wygenerowanych wyników, a także zabezpieczenia cennych danych turniejowych przed przypadkami losowymi (brak zasilania, wirusy komputerowe, niestabilność pracy systemu operacyjnego, ingerencja osób postronnych, błąd w działaniu samego programu, itp.).

Umiejętność posługiwania się tymi narzędziami zabezpieczy sędziego przed przykrymi konsekwencjami w postaci znacznych opóźnień w zawodach, krytyki od strony zawodników i organizatorów, czy też w skrajnych przypadkach brakiem możliwości kontynuacji zawodów.

W niniejszym opracowaniu sposób zabezpieczenia się przed wymienionymi przypadkami losowymi, oraz sposób posługiwania się programami w celu udowodnienia zawodnikom poprawności wygenerowanych przez program danych.

Swoje przykłady opieram o program SwissPol 2003, gdyż jako autor znam ten program "od podszewki" (a raczej od kodu źródłowego). Jednakże wiele elementów opisu dotyczy też programu SwissPerfect, choć nie w sposób bezpośredni.

1. Kopie zapasowe plików turniejowych.

Wielu sędziów nie zdaje sobie sprawy, jak ważne jest wykonywanie kopii zapasowej plików turniejowych wygenerowanych przez program (pliki *.sws, *.swd) na dyskietkę lub inny nośnik wymienny.

Wyobraźmy sobie sytuację, gdzie w 5 rundzie turnieju szachów błyskawicznych P*5, w którym startuje 120 osób nastąpi awaria komputera a w szczególności dysku twardego, lub awaria w wyniku działania wirusa (w takich sytuacjach nie zawsze jest możliwe

odzyskanie danych z dysku, gdyż często wirus kasuje lub nadpisuje obszar adresowy HDD). W przypadku niemożności odczytu plików turniejowych z dysku i braku wszystkich wyników z każdej rundy, kontynuowanie turnieju najprawdopodobniej stanie się niemożliwe.

Nikt w sposób wystarczający nie jest w stanie zabezpieczyć się przed wszystkimi wirusami, gdyż pozostają one ukryte do momentu uaktywnienia przez nie procedur niszczących. Lecz wtedy już zwykle jest za późno.

Jedynym pewnym zabezpieczeniem danych turniejowych przed działaniem wirusów i innych wypadków losowych jest:

- dyskietka z kopią zapasową plików turniejowych,
- płyta instalacyjna programu (dołączana przy zakupie) z uaktualnieniem do najnowszej wersji programu lub wersji, którą aktualnie prowadzimy turniej.

Dzięki temu, mamy możliwość zainstalowania programu na innym komputerze i kontynuowanie turnieju, korzystając z zarchiwizowanego pliku turniejowego z dyskietki.

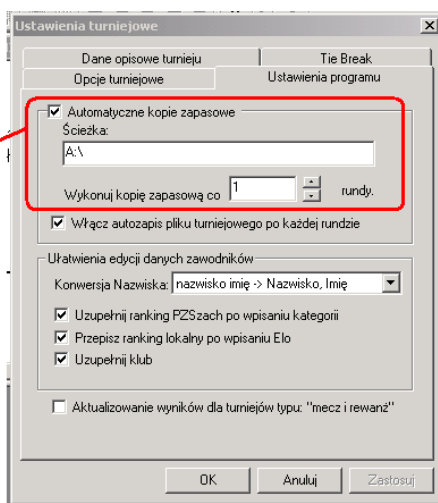
Ponieważ program SwissPol 2003 jest często uaktualniany, bardzo prawdopodobna jest sytuacja, w której odczyt turnieju, który został utworzony najnowszą wersją nie jest możliwy przez starszą wersję, lub wersję instalacyjną, którą otrzymaliśmy przy zakupie.

Więc rzeczą ABSOLUTNIE konieczną jest dogranie do płyty instalacyjnej wszystkich uaktualnień plików "Swiss.exe" i "Swissd.exe" (płyta instalacyjna jest nagrana w trybie multisesyjnym, więc istnieje możliwość dogrania plików uaktualniających program np. Do folderu: UPDATE31_10_2004).

Może zdarzyć się jednak, że sędzia w natłoku obowiązków zapomni zrobić kopię zapasową na dyskietkę, co wtedy?

Program SwissPol 2003 umożliwia wykonywanie kopii zapasowej plików turniejowych po każdej rundzie oraz podczas wprowadzania danych zawodniczych (interwał 5 zawodników), dzięki temu możemy zautomatyzować tą niezwykle ważną czynność (rys.1).

Włącz tą opcję, aby zabezpieczyć turniej przed przykrymi przypadkami losowymi (awaria komputera).

Rys 1. Sposób włączenia automatycznych kopii zapasowych przez program SwissPol 2003

2. Szybka weryfikacja poprawności wprowadzonych danych zawodników.

Często w praktyce turniejowej spotykamy się z sytuacją, w której podczas wprowadzania dużej ilości zawodników, popełniamy błędy. Nawet najbardziej uważna osoba nie ustrzeże się od błędów w sytuacji, gdy jest mało czasu na wprowadzenie dużej ilości zawodników. Do najczęściej popełnianych błędów podczas wprowadzania danych zawodniczych są m.in.:

1. Błąd w rankingu PZSzach polegający na wpisywaniu rankingu męskiego dla kobiet, (np. V kategoria kobieca i ranking PZSzach 1200 (męski), zamiast 1100.)
2. Błędne określenie płci zawodnika.
3. Ponowne wprowadzenie tego samego zawodnika.

Dzięki narzędziu: "przeglądanie, weryfikacja i korekty" (Turniej >>Przeglądanie weryfikacja i korekty), możemy w sposób błyskawiczny sprawdzić dane na okoliczność wystąpienia wyżej wymienionych błędów.

W przypadku wystąpienia Ad.1 i Ad.2 program oznacza w tym oknie błędne dane odmiennym kolorem. Aby sprawdzić błędy na okoliczność zdublowania wprowadzonych zawodników (Ad.3), klikamy w nagłówek "Nazwisko Imię" tabeli, co spowoduje posortowanie zawodników alfabetycznie.

Program SwissPol 2003, już na etapie wprowadzania danych sprawdza, czy zawodnik o identycznym imieniu i nazwisku nie został już wcześniej wprowadzony, po czym wyświetla stosowny komunikat, lecz wystarczy, że przekręcimy w jakiś sposób Imię lub nazwisko, ewentualnie dodamy pusty znak na końcu (spację) a program potraktuje te dane jako różniące się.

Dlatego zawsze należy przeprowadzić w/w weryfikację za pomocą okna "przeglądanie i korekty" (rys. 2).

Zawodnik podwójnie wprowadzony. Program nie znalazł zbieżności na etapie wprowadzania ze względu na różnicę w nazwisku (s-ś)

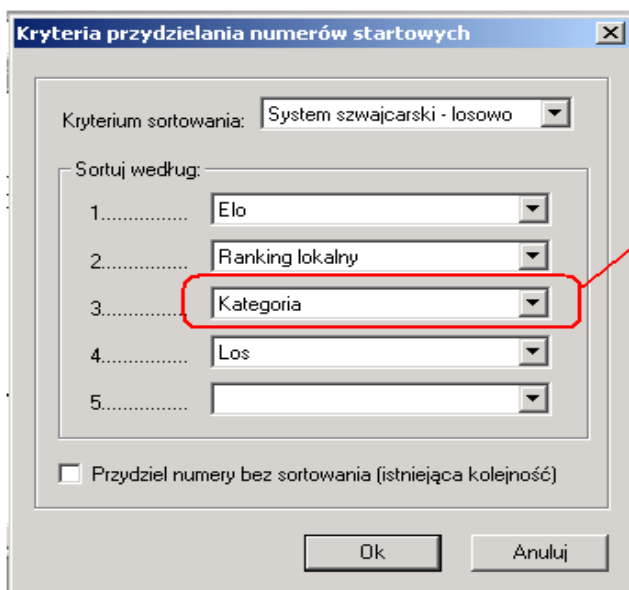
Automatycznie znalezione błęd w rankingu dla 3 kat.

Id.	Nr.	Tyt.	Nazwisko Imię	Elo	Rank	Data ur.	Klub	Uwagi
12	14	m	Andrzejewska, Edyta	2179	2179	1981-03-03	JKSz MCKiS Jaworzno	
29	32	I	Bartosik, Joanna	1860	1860	1984-08-21	JKSz MCKiS Jaworzno	
19	5	IM	Bielczyk, Jacek	2346	2346	1953-02-23	HetMaN Szopienice	
22	13	FM	Chachaj, Tomasz	2209	2209	1965-01-30	HetMaN Szopienice	
50	47	III	Ciupek, Andrzej	0	1600	1958-11-30	JKSz MCKiS Jaworzno	
62	46	III	Dominek, Piotr	0	1600	1979-04-08	HetMaN Szopienice	
65	35	I	Dubiel, Lukasz	0	2000	1990-07-01	JKSz MCKiS Jaworzno	
40	40	II	Falkowski, Dawid	0	1800	1986-05-19	JUTRZENKA Dąbrowa Gó	
1	39	II	Frączak, Jan	0	1800	1952-03-24	Myslowice	
57	7	k	Fudalej, Michał	2303	2303	1982-05-16	HetMaN Szopienice	
66	0	II	Gabrys, Sebastian	0	1800			
10	41	II	Gabrys, Sebastian	0	1800	1989-07-19	JKSz MCKiS Jaworzno	
39	24	I	Gmaj, Krzysztof	2056	2056	1979-03-15	JUTRZENKA Dąbrowa Gó	
24	49		Gołębiowski, Dominik	0	1000		HetMaN Szopienice	
3	8	k++	Gumula, Daniel	2291	2291	1989-11-07	JKSz MCKiS Jaworzno	
51	45	III	Herich, Paweł	0	1800	1940-01-10	JKSz MCKiS Jaworzno	
27	29	I	Hornik, Bronisław	1966	1966	1957-08-22	JKSz MCKiS Jaworzno	
56	20	I++	Jamiszewski, Maciej	2106	2106	1982-12-04	HETMAN Klimczok Szopie	
31	28	II	Kastelik, Adrian	1981	1981	1990-11-15	AKS Mikołów	

Rys 2. Narzędzie weryfikacji danych zawodników w programie SwissPol 2003

Często spotykaną praktyką sędziowską w przypadku pracy z programem SwissPerfect, jest sztuczne zawyżanie rankingu zawodników z kategoriami

II+, I+, I++, III kobieca, II kobieca, I kobieca. Praktyka taka jest stosowana w celu prawidłowego ustawienia zawodników na liście startowej systemu szwajcarskiego. Program SwissPol 2003 umożliwia już automatyczne sortowanie zawodników z uwzględnieniem kategorii PZSzach (Rys.3), co eliminuje konieczność wpisywania sztucznego rankingu (stanowi to kolejne źródło potencjalnych błędów).

Program SwissPol 2003 automatycznie uwzględnia kategorie PZSzach przy tworzeniu listy startowej zawodników systemu szwajcarskiego

Rys 3. Okno ustalania numerów startowych zawodników.

3. Sędziowska kontrolka kojarzeń.

W programach do kojarzenia par systemem szwajcarskim udostępniono sędziom narzędzie pozwalające w szybki sposób przedstawić poprawność kojarzenia par w systemie szwajcarskim. Sędziowska kontrolka, dzięki specyficznemu ułożeniu zawodników zgodnie z zasadami tworzenia grup punktowych przy kojarzeniu par, oraz udostępnieniu danych pomocniczych typu: kolor oczekiwany, wskaźniki przeniesienia do niższej lub do wyższej grupy punktowej, przeciwnicy i historia kolorów, pozwala na szybką analizę kojarzenia w grupie punktowej i wydania werdyktu, co do poprawności kojarzenia (rys.4)

TMSL_Jaworzno.sws - Sędziowska kontrolka kojarzeń - runda 4

BŁYSKAWICZNE INDYWIDUALNE MISTRZOSTWA ŚLĄSKA'2005

JKSz MCKiS Jaworzno 2005-05-02/2005-05-02

Arbiter: NA Adam Curyło - lic.197

Sędziowska kontrolka kojarzeń - runda 4

Nr	Nazwisko Imię	Pkt.	K	P	P-1	R1	R2	R3	R4
1	Matlak, Marek	3.0	b			25c	16b	8c	11
3	Zielinska, Marta	3.0	b			27c	18b	10c	24
5	Bielczyk, Jacek	3.0	b			29c	20b	12c	38
11	Motyka, Michal	3.0	b	↓		35c	47b	4c	1
24	Gmaj, Krzysztof	3.0	c			48b	9c	7b	3
38	Siedliński, Piotr	3.0	b		↓	14c	25b	2c	5
6	Kruszynski, Włodzimierz	2.5	c			30b	17c	15b	2
2	Szoen, Dariusz	2.0	c			26b	13c	38b	6
7	Fudalej, Michal	2.0	b			31c	22b	24c	16
8	Gumula, Daniel	2.0	c			32b	19c	1b	18
9	Mulet, Piotr	2.0	b			33c	24b	31c	20
10	Masternak, Aleksander	2.0	c			34b	21c	3b	23
12	Kwiecien, Zbigniew	2.0	c			36	49	5b	21
13	Chachaj, Tomasz	2.0	b			37c	2b	33c	22
16	Stachanczyk, Jacek	2.0	c	↑		40b	1c	17b	7
18	Majcher, Marcin	2.0	c			42	3c	30b	8
20	Janiszewski, Maciej	2.0	c			44b	5c	32b	9
21	Kruszynski, Adam	2.0	b			45c	10b	47c	12
22	Surman, Martin	2.0	c			46b	7c	24b	13

Znaczenie kolumn w sędziowskiej kontrolce kojarzeń:

K – kolor oczekiwany (duża litera B lub C – kolor bezwzględnie oczekiwany)

P – wskaźnik przeniesienia w poprzedniej rundzie

P-1 – wskaźnik przeniesienia 2 rundy wstecz

4. Kojarzenie ręczne zawodników.

Każdy program automatycznie tworzący tabele kojarzeń w systemach szwajcarskim i kołowym, powinien posiadać narzędzie (okno) do ręcznej modyfikacji tego kojarzenia i tworzenia nowej tabeli kojarzeń.

Narzędzia te pozwalają w dowolny sposób zmodyfikować istniejące kojarzenie. Aby zabezpieczyć się przed przypadkami losowymi sędzia powinien DOKŁADNIE zapoznać się z tym narzędziem.

W przypadku, gdy z jakichkolwiek przyczyn nie jest możliwe automatyczne skojarzenie turnieju (np. impas, błąd w programie), sędzia powinien mieć możliwość skojarzenia rundy ręcznie.

W programie SwissPol 2003, okno kojarzenia ręcznego zostało skonstruowane w taki sposób, aby dodatkowo wspomagać sędziego w kojarzeniu ręcznym.

Dzięki odpowiedniemu uszeregowaniu zawodników w listach wyboru zawodników nieskojarzonych (zgodnie z zasadami tworzenia grup punktowych), oraz dzięki automatycznemu podświetleniu przeciwników, z którymi rozpatrywany zawodnik już rozegrał partię, kojarzenie odbywa się w sposób bardzo prosty i szybki.

Dodatkowo w tym oknie mamy możliwość sortowania zawodników wg dowolnej kolumny (np. Nazwisko Imię) – ułatwia to wyszukiwanie konkretnych zawodników.

Jeżeli, ze względu na dużą ilość rozegranych rund, bardzo trudno skojarzyć ręcznie wszystkich zawodników, to należy posortować zawodników nieskojarzonych wg Kolumny z liczbą potencjalnych przeciwników (ostatnia kolumna – rosnąco).

Umożliwia to wcześniejszą eliminację zawodników z najmniejszą ilością przeciwników, co ułatwi kojarzenie nawet ekstremalnie trudnego przypadku (tylko jeden prawidłowy wariant kojarzenia).

SWISS - [turniej.sws - Kojarzenie ręczne - runda 9]

Plik Edycja Widok Turniej Okna Pomoc

Sędziowska kontrolka kojarzeń - runda: 9

NR	NAZWISKO IMIĘ	Pkt.	K	P	R-1	R1	R2	R3	R4	R5	R6	R7	R8	R9
6	BLEHM, Paweł	7.5	c		↓	138	73	47	29	15	1	8	14	48
1	MARKOWSKI, Tomasz	7.0	b		↑	133	68	39	23	11	6	18	2	1
4	SOCKO, Bartosz	7.0	c			136	71	121	85	52	37	21	8	1
48	HELIS, Tadeusz	7.0	b		↓	180	115	7	13	174	27	16	10	6

Kolor czerwony oznacza, że zawodników nie można skojarzyć z HOLEKSĄ Magdą

Zawodnicy nieskojarzeni:

Białe:						Czarne:								
NR	NAZWISKO IMIĘ	Pkt.	K	R	R-1	Pkt. bez gry	NR	NAZWISKO IMIĘ	Pkt.	K	R	R-1	Pkt. bez gry	Status:
235	WODNIAK, Agnieszka	1.5	c		>		235	WODNIAK, Agnieszka	1.5	c		>		
241	HOLEKSA, Magda	1.5	B		>		241	HOLEKSA, Magda	1.5	B		>		
255	SKWARCZYNSKI, Piotr	1.5	c				255	SKWARCZYNSKI, Piotr	1.5	c				
261	WISLA, Jakub	1.0	B		<		261	WISLA, Jakub	1.0	B		<		

Autokolor Skojarz BYE Pauza

Zawodnicy skojarzeni:

Lp.	NR		Białe	Pkt.	Wynik	NR	Czarne	Pkt.
121	224	IV	SZWAJA, Jurand	3.0	1 - 0	247	KOZIEL, Tomasz	2.0
122	246		KLIMCZOK, Piotr	2.0	0 - 1	225	SYMOCCHA, Joanna	3.0
123	228	IV	PURA, Dominika	3.0	1 - 0	252	POŁOK, Robert	2.0
124	256		STOLORZ, Dariusz	2.0	0 - 1	231	V KRASNODEBSKI, Grzegorz	3.0
125	260		TROFT, Lukasz	2.0	0 - 1	233	V SOWA, Maciej	3.0
126	267		MAJCHER, Ela	1.5	0 - 1	249	MALURZNY, Franciszek	3.0
127	250		NDWAKOWSKI, Jacek	1.5	0 - 1	251	POŁOK, Rafał	2.5
128	264		ZWIĄZEK, Michał	1.0	0 - 1	262	WISLA, Mateusz	2.0
129	263		WÓJTYŁA, Szymon	2.0	+ / -	242	JAGUSZEWSKI, Bartosz	1.0

Rozkojarz Odwróć kolory Ustal kolejność

Lista zawodników skojarzonych

Rys 5. Okno kojarzenia ręcznego zawodników

III. Sędziowskie dylematy – sytuacje turniejowe

Autor - IA Andrzej Filipowicz

ZAPISYWANIE POSUNIĘĆ

- 1. *Jeśli partię gra się tempem 90'/partia + 30"/ruch, to w jakim stopniu zawodnik jest zobligowany do prowadzenia czytelnego zapisu?***

Tak, jak we wszystkich partiach z dodatkiem 30 sekund na ruch, obaj zawodnicy są zobowiązani do prowadzenia czytelnego zapisu partii przez cały jej przebieg. Zawodnik może odpowiedzieć na posunięcie przeciwnika nie zapisując go, ale zaraz potem musi uzupełnić zapis. Uznaje się, że zawodnik nie prowadzi zapisu, jeżeli wykonał swój drugi ruch bez zapisania pierwszego.

Niedopełnienie obowiązku prowadzenia zapisu powinno skutkować upomnieniem ze strony sędziego, a w przypadku dalszego naruszenia przepisu - kolejnym upomnieniem i wreszcie uznaniem partii za przegraną. W praktyce, po upomnieniu, zawodnik powinien natychmiast uzupełnić brakujące ruchy, a jak nie zdąży, to naturalnie przekroczy czas i sam się ukarze. Kara przegranej partii jest z pewnością niezwykle surowa, ale jak inaczej można ukarać zawodnika, który nie zapisując posunięć, nie odrywa wzroku od szachownicy i zaoszczędza czas. Powstają nierówne szanse, zostaje też naruszona zasada fair play.

Dodanie w tym momencie bonifikaty czasowej przeciwnikowi w postaci umownych „dwóch minut“ nie ma sensu (może mieć przykładowo pół godziny więcej), a odjęcie czasu zawodnikowi, który gra niezgodnie z przepisami - prowadzi do przekroczenia czasu, czyli prawidłowego werdyktu. Upomnienie powinno mieć miejsce w sytuacjach, gdy w zapisie zawodnika brakuje jednego, dwóch posunięć, natomiast, jak brakuje czterech, pięciu i więcej, to werdykt nasuwa się sam - uznanie partii za przegraną.

Taka sytuacja zdarzyła się w Polanicy Zdroju (2003 r.). Jeden z zawodników w obustronnym niedoczasy nie uzupełnił blankietu. Gdy podszedł sędzia, brakowało mu 4-6 posunięć i zaliczono mu porażkę.

2. Jak postępować w sytuacji, gdy zawodnik nie prowadzi zapisu, np. spóźnił się na partię, wykonuje posunięcia „od ręki“ nie dbając o zapis lub w sytuacji, gdy jedna strona ma mniej, niż 5 minut (nie ma dodatku sekundowego na ruch), ale dostaje bonifikatę dwóch minut, np. za nieprawidłowe posunięcie przeciwnika?

Zgodnie z przepisami do takiej sytuacji nie powinno dojść przy żadnym tempie gry, gdyż w dowolnym stadium partii i w dowolnej kontroli w szachach standardowych (klasycznych) zawodnik ma zawsze obowiązek zapisywania posunięć, ruch po ruchu do końca partii, niezależnie od czasu swojego i przeciwnika.

Jedynym wyjątkiem jest sytuacja, gdy w partiach bez dodatku sekundowego (przynajmniej 30 sekund) zawodnikowi zostanie 5 minut do kontroli (warunek 5 minut obowiązuje tylko w partiach bez dodatku czasowego 30 sekund). Wtedy nie musi prowadzić zapisu partii. Dotyczy to też sytuacji, gdy przyjdzie na partię z takim opóźnieniem, że na zegarze zostało mu 5 minut.

Jeżeli zawodnik będący w niedoczasy (ma na zegarze poniżej 5 minut) otrzyma bonifikatę 2 minut i jego czas na zegarze będzie większy od 5 minut, to powinien „nadwyżkę“ zużyć na uzupełnienie zapisu, ale w praktyce takie sytuacje mogą się zdarzyć niezwykle rzadko.

3. Jak postępować w takiej sytuacji, gdy zawodnik pogubił się w zapisie i prosi na swoim ruchu o blankiet do przepisania? Teoretycznie należy włączyć jego zegar i czekać uzupełni zapis, ale to może spowodować wyczerpanie jego zapasu czasowego i opadnięcie chorągiewki. Jak należy postąpić?

Jeżeli zawodnik pogubił się w zapisie, musi sam, na swoim czasie, dokonać poprawki, i to nawet w sytuacji, gdy ma tylko sekundy. Jeżeli nie potrafi uzupełnić zapisu, to przegrywa na czas.

Naturalnie w praktyce, jak przeciwnik ma wiele czasu, to zdarza się, że zawodnik weźmie wtedy blankiet przeciwnika - duże openy często obsługuje jeden arbiter. Przepisy nie przewidują takiej możliwości, ale życie jest życiem i takim zawodnikowi można dać tylko upomnienie.

Wyłączenie zegara w celu uzupełnienia posunięć może mieć miejsce tylko po kontroli przy tempie gry bez dodatku sekundowego (40 pos./2h), gdy obaj zawodnicy nie prowadzili zapisu. W przypadku dodatku 30" nie powinno dojść do takiej sytuacji, gdyż powoduje to przegraną.

OPUSZCZANIE STOLIKA W TRAKCIE GRY

W jedynym z amerykańskich turniejów, w grupie rankingowej do 1200 p., dwóch zawodników, po czterech rundach, sześciorundowych zawodów miało po 4 p. i grało między sobą, ubiegając się o nagrodę 1.200 USD. Czarne wykonały 15 posunięć, zdobywając pionka. Białe widząc ten ruch opuściły stolik i nie wracały przez 35 minut. Po powrocie zawodnik grający białymi natomiasz zagrał kończący ruch i wygrał partię po kolejnych dwóch posunięciach.

Czarne zareklamowały u arbitra, że rywal, gdzieś na osobności, analizował pozycję z Fritzem i po powrocie zagrał zgodnie z rekomendacją programu komputerowego. Kilku ekspertów i mistrzów przyjrzało się dłużej pozycji i wszyscy z nich mieli odczucie, że zwycięski ruch białych nie był zbyt trudny do znalezienia i w tej sytuacji trzeba uznać wynik partii. Nie zmienia to faktu, że zachowanie białych było dalekie od właściwego.

Jak zwykle podjęcie drastycznej decyzji i uznanie partii za przegraną nie przychodzi łatwo. Obecni na sali sędziowie, wraz z tym odpowiedzialnym za podjęcie decyzji wyrażali różne opinie. Nikt nie miał jednak wątpliwości, że należy zapytać zawodnika, gdzie był tak długo, ale większość była za ostrzeżeniem.

Taki werdykt nasuwa poważne wątpliwości. Trudno abstrahować od sytuacji turniejowej. Dzięki tej partii zawodnik grający białymi zdobywał 5 p. i gwarantował sobie dzielenie I nagrody (było 5 nagród, ostatnia 200 USD), nawet w przypadku porażki w ostatnim pojedynku. Nie ma wątpliwości, że zaszedł tu przypadek oszustwa, z prawdopodobieństwem 99%. Zawodnik odszedł na swoim ruchu, spędził czas rozmawiając z przyjacielem czy na analizie, w czasie, gdy znajdował się na posunięciu. Czy brak 100% pewności pozwala sędziemu ukarać zawodnika porażką, czy pozwalają na to przepisy?

Przepisy są jasne.

Art. 12.5. Zawodnicy nie mają prawa opuszczania „sali gry” bez zgody sędziego.

Pojęcie „sali gry” obejmuje: wydzielone miejsce gry przeznaczone wyłącznie dla zawodników, sanitariaty, bufet, specjalnie wydzieloną palarnię i inne pomieszczenia wyznaczone przez sędziego.

Zawodnik będący na posunięciu nie ma prawa opuszczania miejsca gry bez zgody sędziego.

13.4. Sędzia ma do dyspozycji następujące kary:(a) formalne ostrzeżenie, (b) zwiększenie przeciwnikowi czasu do namysłu, (c) zmniejszenie czasu do namysłu zawodnikowi, który zachował się nagannie, (d) orzeczenie przegranej zawodnika itd.,

Moim zdaniem, w świetle przepisów, zachowania się gracza i sytuacji turniejowej właściwą karą jest zaliczenie porażki.

REKLAMACJA „TRZYKROTNEGO POJAWIENIA SIĘ TEJ SAMEJ POZYCJI“

Zagadnienie trzykrotnego pojawienia się tej samej pozycji od lat bulwersuje zawodników i sędziów, mimo że kwestia jest obszernie opisana w „Przepisach gry FIDE”. Jednakże pojawiają się nowe pytania w rodzaju, kto powinien dokonać weryfikacji reklamacji zawodnika i jak ten proces powinien przebiegać?

Na te pytania odpowiedź jest prosta - arbiter ma obowiązek zapisać aktualną pozycję na szachownicy, wziąć dodatkową szachownicę i przejrzeć całą partię, zaznaczając wystąpienie powtórzeń. Naturalnie obaj zawodnicy powinni ułatwić mu to zadanie, ale mogą się zdarzyć sytuacje, gdy arbiter jest zdany na własne siły i sam musi obejrzeć partię i wydać werdykt.

Dlaczego nie można reklamować remisu z tytułu trzykrotnego pojawienia się tej samej pozycji, po wykonaniu ruchu na szachownicy, a przed naciśnięciem zegara? Przecież ruch nie jest zakończony?

W świetle przepisów

- 6.8. (a) *W trakcie partii każdy zawodnik po wykonaniu posunięcia na szachownicy powinien nacisnąć dźwignię zegara, zatrzymując swój zegar i uruchamiając zegar przeciwnika... Ruch nie jest zakończony dopóki zawodnik nie naciśnie dźwigni zegara, z wyjątkiem sytuacji, gdy wykonane posunięcie kończy partię ze skutkiem natychmiastowym.*

Ale jest też przepis

- 9.2. *Partia kończy się remisem, jeżeli zawodnik będący na posunięciu składa prawidłową reklamację, że identyczna pozycja (nie koniecznie przez powtórzenie tych samych posunięć):*
(a) pojawi się na szachownicy przynajmniej po raz trzeci po wykonaniu ruchu, który już zapisał na blankiecie i zadeklarował sędziemu zamiar jego wykonania,
albo
(b) właśnie pojawiła się przynajmniej po raz trzeci, a zawodnik reklamujący remis jest na posunięciu.

Praktyczne wykonanie ruchu, to przesunięcie bierki z jednego pola na drugie, a zakończenie całej procedury przy grze z zegarami wymaga jeszcze naciśnięcia dźwigni zegara.

W krótkiej przerwie pomiędzy tymi czynnościami jest czas na złożenie „normalnej” oferty remisowej, ale jest już za późno na reklamację remisu wg art. 9.2, bo ruch na szachownicy został już wykonany, choć formalnie nie został zakończony.

Wykonanie ruchu na szachownicy (a nawet dotknięcie bierki z zamiarem wykonania ruchu) nie pozwala też na reklamacje odnośnie dotknięcia przez przeciwnika jednej bierki, a wykonanie ruchu inną (przepis ten nie dotyczy obecnie partii szybkich i błyskawicznych).

W świetle nowych przepisów szachów szybkich i błyskawicznych, obowiązujących od 1 lipca 2005 roku, w tych rodzajach szachów mamy do czynienia z następującym sformułowaniem:

- B.6. *Nieprawidłowy ruch jest zakończony z chwilą uruchomienia zegara przeciwnika. Przeciwnik ma prawo reklamowania nieprawidłowego posunięcia do chwili zakończenia wła-*

snego ruchu. Tylko tak złożona reklamacja pozwala sędziemu na wydanie decyzji.

Oznacza to, że zawodnik ma prawo do reklamacji nieprawidłowego ruchu przeciwnika aż do chwili, gdy zakończy posunięcie, czyli do chwili naciśnięcia zegara, czyli nawet po przesunięciu bierki na szachownicy.

Warto pamiętać, że szachach klasycznych wykonanie nieprawidłowego posunięcia wymaga powrotu do właściwej pozycji, w szachach szybkich dotyczy to tylko ostatniego ruchu, ale zawodnik reklamujący otrzymuje bonifikatę dwóch minut, a w blitzach karą jest porażka, z wyjątkiem pozycji, gdy przeciwnik nie ma matującego materiału. W takich sytuacjach wynikiem partii jest remis. Vide art. C.3.

C.3. Nieprawidłowe posunięcie jest zakończone z chwilą, gdy zawodnik przełączy zegar. Przeciwnik może zażądać zwycięstwa przed wykonaniem własnego posunięcia.

Jeżeli jednak przeciwnik reklamujący nieprawidłowy ruch, nie jest w stanie dać mata po jakiegokolwiek serii prawidłowych posunięć, nawet przy najbardziej nieumiejętnej obronie, to ma prawo żądać tylko remisu, ale przed wykonaniem własnego posunięcia.

Po wykonaniu ruchu przez przeciwnika, nie można już skorygować nieprawidłowego posunięcia.

TURNIEJ BŁYSKAWICZNY

W turnieju blitzowym białe miały hetmana i króla, a czarne samego króla. Czarne wykonały posunięcie i nacisnęły zegar. Akurat był mat w jednym posunięciu. Białe wzięły do ręki hetmana, a wtedy przeciwnik krzyknął czas i zareklamował remis.

Zgodzono się na remis. Sytuację obserwował sędzia, który wpisał wygraną białych, czyli 1-0.

Arbiter nie miał racji. Sędziemu nie wolno zakładać, że zawodnik w danym momencie wykona matujące posunięcie.

A.F.

